

صنایع دستی عشایر کهگیلویه و بویراحمد

نویسنده : علی اکبر رحیم فر

استان کهگیلویه و بویراحمد سرزمینی کوهستانی و تقریباً مرتفع می باشد که کوه های زاگرس با رشته های موازی، سراسر شمال و شرق و کوههای سیاه و سفید، خومی خائیز و نیل جنوب شرقی آن را در بر گرفته اند. بلندترین نقطه استان قله دنا با ارتفاع 4409 متر و پست ترین ناحیه آن لیشر به ارتفاع 500 متر از سطح دریا می باشد. رودخانه های مارون، بشار، زهره، خرسان و نازمکان از این استان عبور می کنند. و ارتفاعات آن، سرچشمه تعدادی از رودخانه ها است. چهار پنجم مساحت منطقه از ارتفاعات و تپه ماهورها تشکیل شده است. در مناطق سردسیر، ارتفاعات بلندتر و تپه ماهورها بیشتر و در مناطق گرمسیر ارتفاعات کوتاه تر و تپه ماهورها نیز کمتر است. دشت ها نیز حدود یک پنجم از مساحت استان را تشکیل می دهند و معمولاً عمده اراضی کشاورزی در دشت ها واقع گردیده است. با توجه به شرایط جغرافیایی استان، هرچه در امتداد اصلی کوه های زاگرس از شمال شرقی به جنوب غربی نزدیکتر شویم، از ارتفاع کوه ها و مقدار بارندگی و رطوبت هوا به طور محسوسی کم می گردد. این وضعیت طبیعی، مشخصات اقلیمی دوگانه ای را پدید آورده و استان را به دو ناحیه سردسیری و گرمسیری تقسیم نموده است.

صنایع دستی

صنایع دستی عشایر استان کهگیلویه و بویراحمد همانند دیگر عشایر ایران از جایگاه ویژه ای برخوردار است و چون دامپروری و پرورش دام یکی از محورهای اصلی زندگی آنهاست. پشم و موی حاصل از طریق دامداری به مصرف تهیه و تولید صنایع دستی و دستبافت های متعددی می گردد. که عشایر این خطه می توانند علاوه بر مصرف شخصی، بخشی از آنها را به عنوان صنعت دستی به جامعه غیرعشایری عرضه کنند.

از جمله این صنایع دستی می توان به قالی و قالیچه، گلیم، گبه، خورجین، جاجیم و ... اشاره نمود.

قالی و قالیچه:

بافت قالی و قالیچه طی سالهای متمادی در میان عشایر کهگیلویه و بویراحمد تکامل یافته است. بویژه بافت قالیچه در میان ایل نشینان و روستاییان بیشتر تولید می شود و به دلیل سهولت حمل و نقل طرفداران بیشتری دارد. قالی و قالیچه جزو وسایل ضروری زندگی ایل نشینان و جزء اصلی جهیزیه دختران می باشد. اجزای تشکیل دهنده قالی عبارتند از: بود، تار، پرزیا خواب قالی. در این استان جنس تارها از پنبه یا مخلوط پشم و مو است و جنس پودها از پشم یا پنبه می باشد. اما جنس پرز از پشم است و گاهی از کاموهای رنگی (اکریلیک) نیز استفاده می شود. دستگاههای بافندگی قالی و قالیچه در غالب نقاط این استان ساده بوده و توسط خود بافندگان ساخته می شود و مثل سایر عشایر و ایالات ایران از نوع دار افقی است.

برای بافت یک قالی ممکن است یک یا دو زن به اتفاق هم کار کنند. زنان بافنده استان کهگیلویه و بویراحمد با تلفیق ذوق و سلیقه خود و با بکار بردن نقوش و طرحهای عشایری قالیهایی می بافند که بسیار زیباست. این نقوش برگرفته از پیشینیان و نسل های قبلی است که به بافندگان امروزی انتقال یافته است و با نقوشی از طبیعت پیرامون خود و اشیاء خود و اشیاء مورد علاقه تولید کنندگان ترکیب و مزین شده است.

تعدادی از این نقوش به دلیل مجاورت عشایر کهگیلویه و بویراحمد با عشایر قشقایی و بختیاری وارد بافته های این عشایر شده است.

یکی از نقوش تزئینی و قدیمی قالی های استان کهگیلویه و بویراحمد نقش حوض نام دارد. این نقشه مختص زمینه و متن قالی است. نقش حوض با استفاده خطوط شکسته فضاهای هندسی متن قالی بوجود می آید و بیشتر اوقات با نقوش گل خرده (نقوشی کوچک مانند گل پنج پر، چنگ و ...) اطراف حوض ها و فضاهای خالی پر می شود. حوض انواع مختلفی دارد: نقش حوض ساده: که بیشتر در قالیهای قدیمی (تقریباً 130 سال پیش) دیده می شود. این نقش از یک مربع ساده تشکیل شده و در پیرامون آن هیچ نوع گل خرده ای وجود ندارد و در وسط آن نقش چنگ را می توان دید. نقش حوض چند ضلعی: در این نوع نقش شکستگی خطوط بیشتر شده و اطراف آن با خرده نقش پر شده است. در نمونه ای که تقریباً متعلق به 90 سال پیش است، نقش حوض شش ضلعی که در پیرامون و درون با خرده نقش مزین شده است دیده می

شود.

نقش حوض با نشان ساسانی؛ این نقش در قالی‌هایی که تقریباً قدیمی هستند وجود دارد. چند حوض در وسط؛ نمونه‌هایی از قالی‌های متعلق به 60 سال پیش به این طرف دیده شده است که نقش حوض‌های بزرگی در متن قالی و حوض‌های کوچکی پشت سر هم قرار گرفته‌اند.

حوض در حوض: در این نقش تنوع شکستگی‌ها بیشتر شده و شکلی را پدید می‌آورند که به نقش حوض در حوض معروف است. این نمونه‌ها در 40 سال اخیر بیشتر دیده می‌شوند.

از دیگر نقوش رایج در استان کهگیلویه و بویر احمد نقش خشت می‌باشد. در این نوع نقش متن قالی به مربع‌های 20×20 سانتی متر تقسیم و درون هر مربع یک طرح مستقل از دیگری بافته می‌شود. پیرامون مربع‌ها با یک حاشیه ساده محاط شده است و درون خشت‌ها از شکل‌های ساده شده طبیعی و اشیاء مورد علاقه بافندگان منقوش می‌گردد. سرو یکی از شکل‌های ساده شده طبیعی است که در میان خشت‌ها بافته می‌شود. صنوبر و سرو که در جنگل‌های سرسبز این خطه به صورت تکه درخت دیده می‌شوند برای هنرمند قالبیاف یاد آور سرسبزی جنگل و نمادی از شادابی و خرمی است. اصولاً سرو در هنر ایرانی به عنوان درخت مقدس و مظهر بهار و سرسبزی و مردانگی است. استفاده از سرو در تمدن آشوری و ایلامی و پس از آن در هخامنشی دیده شده است. سروهای قالی‌های عشایر کهگیلویه و بویر احمد به شکل یک سرو ایستاده با شاخه‌های افقی است. این نوع سرو در چجاری‌های تخت جمشید نیز دیده می‌شود.

نقوش حیوانات در قالی‌های کهگیلویه و بویر احمد نیز رایج است. حیواناتی از قبیل: آهو، شیر، خرس، کبک، و ... که سمبل زیبایی، شجاعت و ... محسوب می‌شوند.

از نقوش حیوانات نقش شیر اهمیت ویژه‌ای دارد. در بعضی از قالی‌ها یک یا دو شیر بزرگ در وسط قالی و شیرهای کوچکی در اطراف شیر بزرگ قرار می‌گیرند که نشان‌دهنده شجاعت و عظمت شیر بزرگ در برابر دیگر شیرها است. شیرهای بافته شده قالی‌های این خطه دارای پال و کویال هستند. نقش سماور که در کنار نقش گیاهی بافته می‌شود و در سرتاسر متن قالی با تغییراتی در رنگ بافته می‌شود از نقوش دیگر قالی‌های عشایر استان کهگیلویه و بویر احمد است. از نقوش بکار رفته در قالی‌های عشایر دو نقش نعلیکی و کله اسبی می‌توان نام برد که بیشتر در بافته‌های عشایر همجوار با عشایر قشقایی دیده می‌شود. این نقش به موازات حاشیه قالی، بصورت دو ستون با سرستون اسبی شکل در دو طرف قالی قرار می‌گیرد و یاد آور سرستون‌های تخت جمشید است.

حاشیه قالی‌های بویر احمد بسیار ساده است و شامل نقوش: سرو و زنگوله، پنجه خرسی، صنوبری، گل‌سرخ، کزدمی و پنجه‌ای می‌باشد. حاشیه‌های قالی‌های قدیمی دارای تنوع بیشتری است و از نقوش هندسی در آنها استفاده شده است. گبه:

گبه عشایر کهگیلویه و بویر احمد، نوعی فرش با پرزهای بلند و چند پوده است که ابعاد آن حدود 150×220 سانتی متر می‌باشد. جنس پرزگبه‌های قدیمی از پشم خود رنگ و جنس تار آن مخلوط پشم و مو و پود آن از پشم بود. گبه‌های رنگی که اخیراً در این استان بافته می‌شوند تار آنها گاهی از پنبه تهیه می‌شود.

عشایر کهگیلویه و بویر احمد از گبه جهت فرش کردن چادرهایشان استفاده می‌کنند. در گذشته این محصول کمتر جهت فروش به بازار عرضه می‌شد و چون محصولی خود مصرفی بود و در بافت آن قید و بندهای رایج بازار را نداشتند، نقوش و رنگهای دلخواه و متناسب سلیقه خود را در بافت گبه بکار می‌بردند. امروزه بعضی گبه بافان این استان مواد اولیه مصرفی را از سفارش دهندگان تحویل گرفته و در ازای بافت دستمزد دریافت می‌کنند.

در طرح گبه از نقوش هندسی، بویژه نقوش حوضی شکل که به نقش حوض معروف است بسیار استفاده می‌شود. نقش حوض در گبه معمولاً از یک تا سه لوزی بزرگ در وسط و متن گبه تشکیل می‌شود. این نقش معمولاً در گبه‌های خود رنگ بکار می‌رود. نقش دیگری که در بیشتر گبه‌ها بکار می‌رود نقش چنگ است، که هم در گبه‌های خود رنگ و هم در گبه‌های رنگی دیده می‌شود. این نقش به صورت یک رو در گبه‌های خودرنگ و هم در گبه به کار می‌رود.

چنگ یک رو نشان‌دهنده چنگی است که بازوهای آن به سمت خارج می‌باشد ولی بازو‌ها و زواید چنگ دور هم به سمت داخل و هم به سمت خارج بافته می‌شود. گاهی چنگ در تمام سطح گبه، پشت سرهم و چسبیده به یکدیگر تکرار می‌شود و گاهی نیز به صورت گل‌های جدا از هم در گبه به کار می‌رود.

نقوش گبه:

نقش شیر: از دیگر نقوش گبه است که هم در گبه‌های رنگی و هم در گبه‌های خودرنگ کاربرد دارد. نقش شیرها گاهی به صورت تک و کوچک در بین گل‌های متنوع کوچک و گل خرده‌ها بافته می‌شود. گاهی اوقات شیرها پشت سرهم به صورت کوچک تکرار می‌گردد. پاره‌ای اوقات نیز شیرها بزرگ هستند و بصورت یک شیر تنها یا دو شیر نشسته روی هم یا ایستاده که شمشیری در دست دارند. به نشانه قدرت و جنگجویی دیده می‌شوند فضای اطراف شیرها نیز با گل‌های کوچک پر می‌شود.

نقش قاب قرآنی: این نقش که همان نقش بوته است، بدلیل تزئینات بوته ها در اطراف قرآن ها به نام قاب قرآنی معروف است و در گبه های رنگی یا خود رنگ بکار می رود. گاهی اوقات تمام سطح گبه را می پوشانند. این نقش از روزگاران قدیم بر روی انواع دستبافت ها مانند: قلمکار، قالی و ترمه بکار رفته و رایج ترین نوع آن به « بته جقه ای» مشهور شده است .

نقش گل و بلبل: در این نقش که از رایج ترین نقوش گبه های عشایر کهگیلویه و بویر احمد است، دو بلبل روبروی یکدیگر بر روی یک شاخه گل که گل های آن همان نیم گل های هشت پر است نشسته اند.

نقش گل خرده: از نقوشی است که در گبه های خود رنگ استان کهگیلویه و بویر احمد رایج است. گل خرده ها از نقوش متنوعی مانند چنگ و ستاره تشکیل می شوند و متن گبه با این نقوش کوچک و با نظمی خاص پر می شود. از دیگر نقوش این استان که در گبه های رنگی و خود رنگ عشایر بکار می رود نقش ستاره است که در کنار یکدیگر بافته شده و حد فاصل آنها شکلی شبیه لوزی ایجاد می شود.

نقش کاجی: نقش کاج که مانند سرو مظهر سرسبزی و جوانی و زندگی است در گبه های عشایر استان کهگیلویه و بویر احمد به صورت درخت های کاج جدا از یکدیگر تمام متن گبه را می پوشانند . نقش کاجی در بعضی از گبه های خودرنگ مناطق تولید گبه (از جمله سریشه) دیده می شود.

نقش گل کلمی: این نقش شبیه کلم باز شده است . این نگاره شباهت زیادی به گل شاه عباسی بدون ساقه و برگ دارد. نقش سماوری: این نقش در تمام متن گبه تکرار می شود. در کنار ورودی سماورها نقش سروی که سر آن کمی خم شده است دیده می شود. نقش سماوری روی گبه ها با نقش سماوری قالی ها متفاوت است.

حاشیه گبه های کهگیلویه و بویر احمد مانند حاشیه قالی ساده ولی هندسی تر است . از معروف ترین و زیباترین حاشیه ها می توان از حاشیه شیر، حاشیه خشت، حاشیه گل، حاشیه چنگ و حاشیه کزدمی نام برد. گلیم بافی:

گلیم بافی در این استان بیشتر توسط زنان و دختران عشایر و روستایی و در بیشتر مناطق استان بافته می شود. سابقه گلیم بافی در این استان بسیار طولانی و شباهت زیادی به گلیم بافی در استان فارس دارد.

از مراکز مهم گلیم بافی می توان موردراز علیا، موردراز سفلی، گنجه کان، یوسف آباد، سپیدار و تنگ سرخ در نزدیک یاسوج و منطقه سادات محمودی در 105 کیلومتری یاسوج را نام برد. منطقه مهم دیگر تولید گلیم منطقه "بهمنی" سردسیر از توابع دهمشهر واقع در 250 کیلومتری یاسوج را نام برد. منطقه مهم دیگر تولید گلیم منطقه دوگنبدان نیز در نقاطی مانند: سریشه، بید زرد، دره پلنگی و ... بافت گلیم رواج دارد. در بی بی حکیمه در 85 کیلومتری دو گنبدان که منطقه ای عشایری است، بافت گلیم از رونق ویژه ای برخوردار است .

نقوش بکار رفته در گلیم های عشایری استان کهگیلویه و بویر احمد بسیار متنوع است که از میان آنها می توان به نقش شانه یا شونه اشاره کرد. این نقش در اکثر نقاط استان در بافت گلیم بکار می رود ولی در هر منطقه با منطقه دیگر متفاوت است .

نقش لوزی: نقشایه دیگری است که در گلیم های عشایر استان دیده می شود. تنوع رنگ آمیزی و تنوع نقش لوزی در مناطق تولید گلیم، بویژه در مناطق سادات محمودی بسیار چشم گیر است .

نقش آماجری: یکی دیگر از نقوش رایج در گلیم این استان است که همیشه در ترکیب بندی افقی به کار می رود احتمال دارد بدلیل مجاورت عشایر این استان با عشایر قشقایی این نقش از گلیم های آنها اقتباس شده باشد.

نقش چهارپایه: از نقوش بسیار جالب گلیم های این منطقه است که معمولاً بصورت تک گل های مجزا از یکدیگر در ترکیب بندی های افقی و لوزی دیده می شود.

نقش خراسانی: این نقش که معمولاً در ترکیب بندی افقی گلیم های عشایری به کار می رود به دو شکل متفاوت مشاهده شده است .

نقش چنگ: نقش زیبایی است که زینت بخش بسیاری از گلیم های منطقه است و اغلب در ترکیب بندی لوزی مشاهده می شود. دیگر نقوش بکار رفته در گلیم های این خطه عبارتند از : نقش پرنده، نقش دانه بیگی، نقش گل تهرانی، نقش فی البداهه.

حاشیه گلیم های استان کهگیلویه و بویر احمد بسیار ساده است و تنوع کمتری در آن دیده می شود. معروف ترین حاشیه ها عبارتند از : حاشیه خراسانی، حاشیه هفت و هشت، حاشیه کتابی و حاشیه بندروی.

سیاه چادر:

سیاه چادر نوعی مسکن متحرک و سنتی است که مختص عشایر کوچ رو می باشد. عشایر کهگیلویه و بویر احمد به این مسکن "بهون" می گویند. سیاه چادر از موی بز و بوسپله زنان بافته می شود و به دو نوع تابستانی و زمستانی تقسیم می گردد.

عشایر به علت زندگی متحرک ناگزیر از زندگی در سیاه چادر هستند. چرا که دارای ویژگیهایی است که با شیوه زندگی آنها کاملاً هماهنگ و متناسب است :

_ وزن و اندازه مناسبی جهت حمل و نقل توسط چهار پایان و راههای صعب العبور دارد.

_ جمع آوری و بر پا ساختن آن به سهولت انجام می گیرد.

_ در مقابل تغییرات آب و هوایی (باد، باران و آفتاب) مقاوم است .

_ تهیه و تولید آن توسط افراد خانوار امکان پذیر است .

سنت بافت چادر از موی بز سابقه ای دیرینه دارد این سنت تا به امروز بی هیچ تغییری ادامه یافته است .

بافت سیاه چادر توسط عشایر استان کهگیلویه و بویر احمد در بیشتر نقاط این استان رایج است. این محصول صرفاً به منظور رفع نیازمندیهای محلی انجام می گیرد.

سیاه چادرهای عشایر استان کهگیلویه و بویر احمد به دو صورت "بهون" (چادر زمستانی) و "گرمه" (چادر تابستانی) است.

جاجیم:

از بافته هایی است که در بیشتر نقاط روستایی و عشایری استان کهگیلویه و بویر احمد رواج دارد. این محصول سبک و ارزان و وسیله مناسبی برای عشایر کوچنده جهت زیر انداز، رو انداز، رختخواب پیچ و ... محسوب می شود. در قدیم از این بافته برای پوشش روی کرسی ها استفاده می کردند.

نقوش جاجیم های کهگیلویه و بویر احمد متنوع و زیبا هستند و از آن میان می توان به نقش ماریو، نقش خشت، نقش آماجری، نقش لوزی و نقش ماشورکش اشاره کرد.

در سالهای اخیر تولید جام جیم بسیار کاهش یافته است . عشایر منطقه جاجیم مورد نیاز خود را از شهرهای شیراز، بهبهان و ... خریداری می کنند. البته در بعضی از سیاه چادرها و منازل نمونه های قدیمی آن هنوز وجود دارد و در بعضی مناطق کم و بیش تولید جاجیم انجام می شود . از جمله در منطقه « کاکون » که جاجیم های زیبایی دارد. بافت جاجیم با دستگاه چهار وردی است که از دو تیر چوبی به طول حدود 110 سانتیمتر (که به موازات یکدیگر و به فاصله حدود 7 متر بوسیله چهار میخ چوبی بر روی زمینی محکم شده اند) انجام می شود. این وسیله، امکان تولید دو قطعه جاجیم با عرض حدود 75 و طول نزدیک به 3 متر را میسر می سازد انجام می شود . قطعات بافته شده از طرف طول به یکدیگر دوخته شده و جاجیمی به طول 5 متر و عرض 2 متر بدست می آید .

توبره:

توبره یا به گویش محلی عشایر کهگیلویه و بویر احمد توربه کیف مستطیل شکل زیبایی است که ابعاد آن 60 × 50 سانتیمتر است و دختران ایل به عنوان جهیزیه آن را به خانه شوهر می برند. این دستباف، مصرف شخصی و خانگی دارد و زنان عشایر از آن برای حمل علفهای چیده شده از کوه و دشت برای گوسفندان استفاده می کنند. این بافته کیف مانند بوسیله دسته هایی که در طرفین آن قرار دارد به روی دوش حمل می شود. از این جهت حمل آن بسیار آسان و دستها هنگام حرکت آزاد می باشند.

در قسمت بالا و سمت رویی توبره، شکافهایی وجود دارد و در پشت توبره و در همان ارتفاع نوارهای بافته شده باریکی از جنس پشم و منطبق با شکاف های قسمت رویی دیده می شود. حلقه های بکار رفته در داخل شکاف ها بطرف جلو کشیده شده و زنجیروار در یکدیگر فرو رفته و حلقه آخر بوسیله تکه طناب کوتاهی که به انتهای توبره وصل است، گره می خورد.

توبره دستبافی است متناسب با شرایط زندگی عشایر نواحی منطقه که در زندگی روزمره آنها کاربرد فراوانی دارد. نقوش رایج در توبره بیشتر به دو شکل گل توبره ای و گل آدمی می باشد.

آئینه دان یا چنته:

این دستباف در هر خانه و سیاه چادری به چشم می خورد. کیفی دسته بلند است که جهت وسایل شخصی زنان و نگهداری قرآن و آئینه کاربرد دارد. بافت چنته و مواد بکار رفته در بافت آن گاهی شبیه به گلیم و گاهی شبیه قالی و یا هر دو می باشد. به این معنی که یک چنته ممکن است هر دو روی آن گلیم بافت و یا قالی بافت یا یک روی آن گلیم بافت و روی دیگر به شیوه قالی بافته شده باشد.

نقوش معمول در چنته همان نقوش فرش ها و گلیم ها، ولی در ابعاد کوچکتر می باشد.

نمکدان:

این محصول کاملاً عشایری است که در گذشته برای نگهداری نمک و حمل آن استفاده می شده است و در حال حاضر چندان کاربردی در زندگی آنان ندارد. البته هنوز هم نمونه هایی از آن در میان عشایر کوچرو دیده می شود.

وسایل بافت نمکدان همان وسایل بافت گلیم و قالی است و مواد اولیه آن مخلوط مو و پشم است .

نقوش نمکدان ها معمولاً از چند ردیف لوزی های کوچک و رنگارنگ که به صورت متناوب با نوارهای رنگی قرار گرفته اند تشکیل می شود.

خورجین:

خورجین بافته ای عشایری است که جهت حمل آذوقه بر پشت چهارپایان مورد استفاده قرار می گیرد . شکل کلی خورجین شبیه به دو کیسه متصل بهم است و بافت آن مانند گلیم دارای پود پشمی و نار پنه ای است. در میان خورجین های قدیمی، خورجین هایی با بافت مشابه قالی نیز دیده می شود که بنظر می رسد بیشتر جنبه تزئینی داشته باشند، چرا که بعلت سنگینی وزن قالی بعید

می نماید که بتوان در حمل و نقل مورد استفاده واقع شود.

سفره:

از بافت های عشایری است که ابعاد تقریبی آن 170×150 سانتیمتر می باشد. زنان عشایر از سفره به هنگام پخت نان استفاده می کنند و چانه های خمیر نان را روی آن می چینند.

تار سفره مخلوطی از مو و پشم و پود آن از پشم سفید بوده و جهت ایجاد نقوش از پشم رنگی استفاده می شود. البته در سالهای اخیر برای بافت سفره از نخ پنبه ای به عنوان تار و زمینه و از کاموای رنگی به منظور پود استفاده می شود. زمینه سفره سفید رنگ با نقوش ساده و مجزا از یکدیگر بوده و نقوش به وسیله حاشیه های زیبایی از یکدیگر مجزا می شوند.

پشتی :

پشتی از دستبافتهایی است که توسط بعضی از عشایر اسکان یافته کهگیلویه و بویر احمد تولید می شود. در واقع پشتی قالی یا گلیم مربع شکلی است که توسط سراجان شهرهای شیراز و کازرون تبدیل به پشتی می شود. جنس پشتی همان جنس قالی یا گلیم است . گاهی اوقات هر دو روی پشتی از جنس قالی یا گلیم و پاره ای اوقات قسمت رویه پشتی قالی بافت و قسمت پشت آن گلیم بافت می باشد.

ابعاد تقریبی آن 70×70 یا 70×70 سانتی متر است و نقوش رایج این محصول همان نقوشی است که در فرش ها و گلیم ها بکار می روند با این تفاوت که ابعاد پشتی کوچکتر از قالی گلیم است

حور (خور) یا جوال :

عشایر کهگیلویه و بویر احمد از حور یا به گویش محلی خور جهت حمل و نقل مواد مورد نیاز خود مانند کاه، بذر، آذوقه و ... استفاده می کنند. حور بافتی شبیه به گلیم دارد و با همان ابزار کار گلیم بافی بافته می شود. حور بافته ای مربعی شکل با اندازه $1/5 \times 1/5$ می باشد که از دو بخش مساوی تشکیل شده است . بخش رویی خور نقوش متنوعی دارد و قسمت پشت حور دارای نقوش کمتر و راه راه است . پس از بافت مربع به منظور تهیه حور یا جوال، مربع بافته شده از وسط تا شده و اطراف آن دوخته می شود تا به شکل کیسه درآید. در سمت رویه و پشت آن دو دسته از جنس مو و پشم مخلوط تعبیه می شود تا جهت حمل و نقل و جابجایی حور مورد استفاده واقع شود.

نقش « بگم » رایج ترین نقشی است که در حورهای بافته شده عشایر کهگیلویه و بویر احمد بکار می رود.

جانماز (سجاده):

عشایر کهگیلویه و بویر احمد جهت نمازگزاردن محصولی تولید می کنند که در واقع گلیم کوچکی است که تار آن از موی بز و پشم و پود آن از پشم است. آنها معتقد هستند که عبادت کردن برسجاده بافته شده از کرک شتر سنت پیامبر اسلام (ص) بوده است و ثواب فراوان دارد. از اینرو معمولاً حاشیه جانماز ها را با پشم گوسفند و زمینه مرکزی آن را با کرک شتر می بافند. جانماز بافته ای ساده و بدون نقش است که با حاشیه ای در اطراف محدود می شود.

شله یا آلاتی:

این محصول بیشتر از پارچه های فرسوده بویژه از لباس سنتی زنان (که دامنی بسیار گشاد و بلند داشته و در دوخت آن 12 تا 15 متر پارچه مصرف می شود) استفاده می شود. پس از شستن پارچه های فرسوده، آنها را به پهنای یک انگشت رشته، رشته کرده و بوسیله پرده می تابانند و از رشته های تابیده شده محصولات راه راه و زیبایی می بافند که به مصرف زیرانداز می رسد.

جل:

عشایر جهت پوشاندن چهارپایان خصوصاً اسب و الاغ از این بافته استفاده می کنند. بافت جل شبیه به گلیم و بسیار ساده است . جهت بافت این محصول ساده و بدون نقش در گذشته از پشم استفاده می شد، ولی در حال حاضر بیشتر نخ پنبه ای به مصرف می رسد. بندرت دیده شده است که روی جل ها سوزندوزی هندسی انجام شود. این نوع جل از یک طرف دارای نقش و یک رویه است.

طناب :

از آنجائیکه طناب در زندگی عشایر کهگیلویه و بویر احمد نقش مهمی دارد و استفاده از آن برای انجام کارهای مختلف روزانه ضروری است، زنان عشایر کهگیلویه و بویر احمد با استفاده از مو یا پشم تابیده شده طنابهایی می بافند که مصارف گوناگون دارد: در برپایی سیاه چادر، مهار گوسفندان، محکم کردن ابزار کشاورزی و

نوعی از طناب که برای مهار چهارپایان استفاده می شود گیس بافت است که در انتهای آن یک حلقه جادکمه ای مانند متصل است و در صورت لزوم پای چهارپایان را درون حلقه جای داده با یک میخ چوبی به زمین محکم می کنند. نوع دیگر طناب که جهت مهار گوسفندان بکار می رود از یک رشته اصلی به طول تقریبی دو متر و یک حلقه متصل به انتهای آنان تشکیل شده است به این رشته اصلی که گیس بافت است حلقه هایی متصل است که در موقع لزوم حلقه ها از سر گوسفندان گذرانده می شود و حلقه انتهای رشته اصلی که قابل تنگ و گشاد شدن است به میخ چوبی محکم می شود. این نوع طناب مخصوص مهار گوسفندان است .

<http://www.denaboy.persianblog.ir>

وبلاگ کرانه گمنام

<http://www.et4ir.blogfa.com>

وبلاگ آموزش های کاربردی

<http://denaboy.parsaspace.com>

وبسایت فرزند دنا

مدیر سایت و وبلاگ ها: *فرید نیک اقبالی*